

Död ved lever!

Det krälar och kryper, växer och lever – i vår svenska skog finns cirka 30 000 arter. Men var finns alla arterna? De flesta av skogens organismer lever och verkar i det fördolda. Flera tusen skogslevande arter är beroende av sådant som vi gärna städar bort och plockar undan, eller använder som bränsle, nämligen den döda veden. Varför är just död ved så populär?

Veden är en stor födoresurs som blir tillgänglig först när trädet har dött. Olika arter har anpassat sig till att leva på olika delar av den döda veden, eller på olika sorters död ved (till exempel färsk ved eller gammal ved, torr och hård ved eller fuktig och murken ved). Efter hand som veden äts upp och bryts ner passar den bra för nya svampar, växter och djur som kommer dit. Oftast är det svampar som först börjar bearbeta veden. Svamparna lockar svampätare, som i sin tur lockar till sig rovdjur och parasiter. När veden börjar luckras upp anländer vedätarna. Ett exempel är bitbocken, vars larver lever av död tallved. Andra arter nyttjar veden som växtplats (till exempel lavar och mossor) eller bara som gömställe eller boplatser. Ihåliga träd (både levande och döda) är till exempel perfekta boplatser för fåglar och fladdermöss.

Ref. Johnny DeJong, Centrum för biologisk mångfald

👉 Leta efter liv i död ved

1. Studera nedfallna trädstammar, så kallade lågor, under en utflykt i skogen. Hur ser trädstammen ut när den nyss har fallit och vad händer när den ligger på marken? Iakttäck skillnader mellan exempelvis lövträd och barrträd. Är det skillnad på hur snabbt olika trädslag bryts ner? Försök gradera lågorna efter hur gamla de är. Vilka olika grupper av organismer tillkommer på lågorna efterhand? Titta på det som finns synligt och lyft försiktigt på barken och kika efter sådant som döljer sig under barken.
2. Gör iordning ett akvarium med sand eller jord från skogsmark, håll i lite vatten och lägg ner en bit död ved. Lägg på ett glaslock och ordna med belysning. Håll fuktigt och låt stå. Kanske kryper det så småningom fram

På Bioresurs använde vi en stor glassylinder för att studera död ved. Vi lade sand och lecakulor i botten och satte till lite vatten. Th syns metoden med mjölkförpackning för att driva ut småkryp.

insekter och andra småkryp ur vedstycket och efter hand kan det utvecklas ormbunkar, mossor och andra växter.

Ref. Christina Broman, Biogiljörernas förening

Driv ut småkryp med en mjölkförpackning

Ta in små vedstycken eller bitar av grenar med bark på. Det kan vara bra att man har sett att det finns larver i veden eller tickorna. Använd rengjorda mjölkförpackningar som öppnas i ena kortsidan. Lägg in veden och förslut förpackningen med tejp. Gör ett hål i sidan och sätt dit en liten glasburk. Täta runt glasburken så att insekterna inte kan krypa ut. Kläckta insekter söker sig mot ljuset. Läs mer om småkryp på www.biogiljor.se (2011)

Iakttäck organismerna och sortera dem i grupper.

Mars 2012

Annons

Måndag Tisdag Onsdag torsdag Fredag Lördag Söndag

v. 9

	27	28	29	Albin, Elvira 1	Ernst, Erna 2	Gunborg, Gunvor 3	Adrian, Adriana 4
--	----	----	----	-----------------	---------------	-------------------	-------------------

v. 10

Tora, Tove 5	Ebba, Ebbe 6	Camilla 7	Siv 8	Torbjörn, Torleif 9	Edla, Ada 10	Edvin, Egon 11
			Internationella kvinnodagen ♀			

v. 11

Viktoria 12	Greger 13	Matilda, Maud 14	Kristoffer, Christel 15	Herbert, Gilbert 16	Gertrud 17	Edvard, Edmund 18
Kronprinsessans namnsdag 			Sista ansökningsdag till sommarkurser på universitet och högskolor.			

v. 12

Josef, Josefina 19	Joakim, Kim 20	Bengt 21	Kennet, Kent 22	Gerda, Gerd 23	Gabriel, Rafael 24	Marie bebådelsedag 25
	 Vårdagjämningen	Internationella Biologiolympiaden Svenska uttagningen				Sommartid börjar ⌚

v. 13

Emanuel 26	Rudolf, Ralf 27	Malkolm, Morgan 28	Jonas, Jens 29	Holger, Holmfrid 30	Ester 31	1
------------	-----------------	--------------------	----------------	---------------------	----------	---

UPPSALA
UNIVERSITET

Naturvetenskap för
nyfikna, 30 hp

www.ibg.uu.se